

Protokoll fört vid enskild föredragning

Social- och miljöavdelningen
Miljöbyrån, S4

Beslutande

Vicelanråd
Camilla Gunell

Föredragande

Miljöingenjör
Mia Westman

Justerat

Omedelbart

Ärende/Dnr/Exp.

Beslut

Nr 6

Nationellt luftvårdsprogram 2030

ÅLR 2018/10750

10 S4

Miljöministeriet bereder landskapsregeringen tillfälle att ge utlåtande om utkastet till nationellt luftvårdsprogram 2030.

Direktivet om utsläppstak (EU) 2016/2284 förutsätter att medlemsländerna upprättar ett nationellt luftvårdsprogram för att minska utsläppen till luft. Utkastet till nationellt luftvårdsprogram har beretts i en bred arbetsgrupp och omfattar de åtgärder med vars hjälp direktivets förpliktelser till utsläppsminskningar genomförs samt nationellt nödvändiga tilläggsåtgärder för att förbättra luftkvaliteten och minska antalet människor som utsätts för dålig luftkvalitet. I programmet granskas dessutom utvecklingen av sot- och metanutsläppen som en del av att begränsa klimatförändringen speciellt inom det arktiska området. För minskning av sotutsläpp gäller det arktiska rådets mål och rekommendationer för minskning av utsläpp.

I beredningen av luftvårdsprogrammet har de strategier, program och projekt som utformats och beretts inom olika politiksektorer, såsom energi- och klimatpolitiken, trafiken och jordbruket, samt de åtgärder som genomförs inom deras ram beaktats.

Målet med det nationella luftvårdsprogrammet är att presentera nuläget för luftvården i Finland, dess mål och skyldigheter samt åtgärder för att minska hälso- och miljöproblemen som orsakas av luftkvaliteten.

Landskapsregeringen noterar att det nationella luftvårdsprogrammet enligt direktivets artikel 6.3 ska uppdateras minst vart fjärde år.

Landskapsregeringen noterar att genomförandet av direktivet om utsläppstak på Åland utgår från och begränsas av landskapets lagstiftningsbehörighet. Begränsningen av utsläpp hör till landskapets behörighet över natur- och miljövården enligt 18 § 10 punkten i självstyrelselagen. Trots detta innebär direktivet att genomförandet av centrala bestämmelser förskjuts till riket. Den grundläggande orsaken till detta är att åtagandena om utsläppsminskning i direktivet gäller Finland i

sin helhet, dvs de EU-rättsliga åtagandena utgår från att de åländska utsläppen ingår i och begränsas av Finlands åtagande att minska utsläpp.

Direktivets förpliktelse om att upprätta ett nationellt luftvårdsprogram förutsätter att det enbart finns ett nationellt luftvårdsprogram. Eftersom centrala förpliktelser i direktivet är uppbyggda på det här sättet måste riket och landskapet komma överens om ett gemensamt system för uppfyllandet av Finlands nationella åtaganden. I december beslutade Ålands lagting att anta en landskapslag om ändring av landskapslagen om miljöskydd, genom vilken direktivet om utsläppstak genomförs på Åland. Lagförslaget bifogas. Lagförslaget genomgår för tillfället lagstiftningskontroll. Enligt lagförslaget kompletteras miljöskyddslagen med informativa bestämmelser om de för Finland bindande åtagandena att minska utsläppen och om att landskapsregeringen ska samråda med riksmyndigheterna om hur landskapets och rikets åtgärder samordnas då direktivets nationella åtaganden genomförs. Den förslagna paragrafen i sin helhet:

53f §

Bestämmelser om utsläppsminskning

För Finland bindande åtaganden gällande minskning av antropogena utsläpp av svaveldioxid, kväveoxider, flyktiga organiska föreningar utom metan, ammoniak och fina partiklar för åren 2020–2029 och från år 2030 fastställs i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2284 av den 14 december 2016 om minskning av nationella utsläpp av vissa luftföroreningar, om ändring av direktiv 2003/35/EG och om upphävande av direktiv 2001/81/EG, nedan direktivet om utsläppstak.

Bestämmelser om sådana nationella åtaganden om utsläppsminskning, sådant flexibelt genomförande av dessa åtaganden, sådana nationella utsläppsinventeringar samt sådant nationellt luftvårdsprogram som det föreskrivs om i direktivet om utsläppstak finns i rikslagstiftningen. Landskapsregeringen ska samråda med riksmyndigheterna enligt 59 b § 2 mom. i självstyrelselagen för Åland om hur landskapets och rikets åtgärder samordnas då de nationella åtagandena genomförs.

Med beaktande av samrådet enligt 2 mom. ska landskapsregeringen vidta nödvändiga åtgärder för att begränsa sådana utsläpp som avses i 1 mom. i syfte att uppfylla de nationella åtagandena om utsläpp. Landskapsregeringen kan anta ett luftvårdsprogram som innehåller åtgärder för hur denna minskning av utsläpp ska ske på Åland.

Landskapsregeringen ska sköta övervakningen på Åland av sådana skadliga förändringar på ekosystem som avses i artikel 9 i direktivet om utsläppstak. Övervakningen ska ordnas med iakttagande av bestämmelserna i artikel 9.1 och 9.2 i direktivet om utsläppstak.

På motsvarande sätt resonerar landskapsregeringen kring det nationella luftvårdsprogrammet. Programmets målsättningar omfattar även Åland medan beslut om åtgärder på Åland efter samråd med riksmyndigheterna bör fattas av landskapsregeringen. Landskapsregeringen föreslår att Åland omnämns i det nationella luftvårdsprogrammet genom en kort redogörelse av Ålands ställning i sammanhanget.

Landskapsregeringen noterar vidare att sjöfarten inte ges något utrymme i utkastet till nationellt luftvårdprogram. Utsläppen från sjötrafik kring Åland påverkar luftkvaliteten och även dessa utsläpp behöver minskas för att nå luftkvalitetsförbättringar. Utsläppstakdirektivets avgränsning till nationella utsläpp innebär dock att utsläppen av kväveoxider från

sjöfart utgör en liten del av de totala kväveoxidutsläppen. Landskapsregeringen anser att oberoende av om eventuella åtgärdsförslag gäller nationell eller internationell sjöfart så är internationellt gällande åtgärder, exempelvis genom IMO, att föredra. Detta värnar om att inga nationella särregler orsakar en snedvriden konkurrens till finsk och åländsk sjöfarts nackdel.

Landskapsregeringen betonar vikten av att de dokument som är av betydelse för uppfyllandet av direktivets utsläppsbegränsningar och målsättningarna i luftvårdprogrammet finns tillgängliga på svenska.
